

Dezvoltarea *silver economy* și a resurselor guvernamentale asociate, având în centru persoanele vârstnice

Position Paper

19 Septembrie, 2022

[Global Network of Associations & Networks: Retirees Developing Silver Economy](#)

Traducere Loredana Ivan

Cuvinte cheie:

long-live society; populație îmbătrânită; *active aging*; vârstnici și utilizarea *e-tehnology*; *e-services*; vârstnici 55+ și ghid *e-services*; *lifelong learning*; *digital literacy*; *e-learning*; *age-friendliness*; *centrarea pe vârstnici*; minister al persoanelor vârstnice; consultarea persoanelor vârstnice- consiliul seniorilor; *silver economy*

Peopunerea constituirii unei rețele

Persoanele vârstnice se bucură de puțină vizibilitate în calitate de cetățeni care ar putea consilia și ghida pe cei din generațiile tinere. Mai ales în cazul persoanelor cu educație superioară, un astfel de ghidaj este o resursă puțin utilizată. Acest aspect a stimulat crearea unor asociații internaționale, grupuri, care au activități de *lobby* și grupuri care încearcă să se constituie ca lideri de opinie. Vizibilitatea și forța acestor grupuri sunt diferite de la o țară la alta. În unele țări, aceste grupuri sunt stimulate de organismele guvernamentale și generează un interes aparte; în alte țări astfel de inițiative sunt mai degrabă ignorate. Din acest motiv, inițiativa pe care o propunem aici, de creare a unei rețele care să reunească toate aceste asociații, este esențială. Rețeaua pe care o propunem va acționa ca o rețea suport pentru politicile elaborate la nivelul Națiunilor Unite - Comisia pentru Drepturile Omului și un liant între aceste politici, experți independenți și *Global Alliance for the Rights of Older People*. Toate aceste entități au recomandat alcătuirea unei rețele care să reunească eforturile ce există deja la nivel internațional, în domeniul *silver economy*.

Global Network of Associations & Networks: Retirees Developing Silver Economy va promova schimburi internaționale în general și schimburi de expertiză, în particular, va întări angajamentul și acțiunile care se derulează în zona *silver economy*, în diferite țări. Spre exemplu, organizarea de evenimente informative cu caracter public poate fi o modalitate de a susține anumite inițiative și de a oferi oportunitatea noilor membri ai rețelei să devină vizibili, activi, în cadrul rețelei. Se vor promova, de asemenea, inițiative care privesc sănătatea persoanelor vârstnice, prevenția unor afecțiuni asociate vârstei, mobilitatea vârstnicilor, aspecte legate de îmbătrânire și timp liber, educație legată de alimentație, protecția în fața riscurilor și pericolelor asociate procesului de îmbătrânire, echitate și acces al persoanelor în

vârstă la servicii care se referă la adoptarea și integrarea noilor tehnologii de comunicare și informare în viața cotidiană.

În cazul persoanelor din mediul academic, aflate la pensie și care sunt membre ale rețelei, se va promova egalitatea și continuitatea în ce privește accesul la tehnologiile digitale și resursele informaționale electronice ale universităților, cât și garantarea drepturilor acestora de a atrage finanțări pentru cercetările proprii și de a organiza seminarii cu caracter deschis și gratuit.

Silver economy

Conceptul de *silver economy* cuprinde mai multe aspecte care sunt inter-relaționate. Este vorba despre politici și măsuri care pot îmbunătăți calitatea vieții persoanelor în vârstă, nivelul de incluziune socială al acestora și implicarea lor în activitatea economică. Pentru a atinge asemenea obiective, termenul de *silver economy* înglobează politici, activități, servicii ce vin în întâmpinarea nevoilor seniorilor și care, la nivel general, creează mai multe locuri de muncă pentru seniori și pentru economie, ca întreg.

Când vorbim despre *silver economy* trebuie să privim în mod holistic aspectele legate de îmbătrânire și oportunități care există nu doar la nivel economic, ci și la nivelul angajabilității persoanelor de 50 de ani și peste, al spațiului locuit care să asigure nevoile de locuire pentru aceste persoane, de asemenea activități de tip *life-long learning* și cele legate de prevenție, sănătate și îngrijire. În plus, termenul de *silver economy* se extinde astăzi cuprinzând aspecte legate de noile tehnologii: tehnologii de monitorizare a stării de sănătate, de comunicare și informare, roboți, *smart homes* etc. Toate aceste tehnologii se constituie în elemente care ar trebui să reducă riscurile asociate procesului firesc de îmbătrânire și să creeze o calitate a vieții mai bună pentru cetățenii în vârstă. Din perspectivă strict economică, aceste noi tehnologii ar trebui să genezeze creștere și dezvoltare economică.

Primul document oficial al Comisiei Europene care se referă la *silver economy* a subliniat importanța acestui concept. Contextul prezentat este cel al creșterii speranței de viață și a scăderii ratelor natalității în interiorul Uniunii Europene și a unei creșteri accelerate a procentului persoanelor în vârstă. Conform acestui document, elaborat în 2013, UE va trece de la a avea patru persoane cu vârsta adultă (15-64 de ani) care sunt active pe piața muncii la o persoană de peste 65 de ani (în 2013) la două persoane de vârsta adultă apte de muncă, pentru fiecare persoană peste 65 de ani (în 2060). Un alt raport elaborat de Comisia Europeană arată predicții la fel de îngrijorătoare: un singur copil născut la fiecare cinci seniori, în următorii 30 de ani. Aceste predicții care anunță schimbări dramatice în structura populației, sunt prezentate și ca un set de oportunități. Se pornește de la ideea că anumite vulnerabilități pot fi transformate în avantaje, dacă se insistă pe crearea unor rețele de suport și pe cooperare internațională. Un aspect important, în acest sens, este termenul de *silver economy*. Există calcule care arată că dacă am putea vorbi de totalitatea celor de 50 de ani și peste, la nivel global și dacă am putea să ne imaginăm acești oameni grupați într-un stat, acest stat ar reprezentat a treia cea mai mare (în termeni de populație) țară a lumii, după State Unite și China și înaintea Japoniei, Germaniei și Marii Britanii. Un alt aspect de care trebuie să ținem seama este acela că *silver economy* nu se referă la un singur aspect al economiei unei țări, ci la mai multe zone ale economiei, care se intersectează. Contribuțiile seniorilor au impact asupra tuturor sferelor economiei unei țări incluzând aspectele legate de locuire, transport, hrană, asigurări, comunicare, sănătate, activități de recreere și timp liber, activități

sportive și călătorii. Importanța segmentului vârstnic de populație trebuie analizată nu doar în relație cu numărul persoanelor care fac parte din acest grup, dar și în relație cu resursele lor, cu ceea ce pot aduce în plus la dezvoltarea socială și economică a unei țări. În Italia spre exemplu, un raport asupra persoanelor de 75 de ani care lucrează a arătat faptul că acestea au abilități mult superioare cohortelor de aceeași vârstă din generațiile anterioare. O mare parte dintre cei din acest segment de vârstă au resurse economice satisfăcătoare și locuiesc în propriile case, participă la evenimente culturale și altele legate de interesele personale, merg în vacanțe, practică diferite sporturi, asigurând astfel o circulație bună a banilor și fiind de fapt consumatori de bunuri și servicii foarte valoroși pentru economie.

Totuși, pentru a crește contribuția persoanelor în vârstă la economia unei societăți și pentru ca aceste contribuții să continue până la vârste înaintate, societățile au nevoie să investează în medicina de prevenție și nu doar în sectorul medical care presupune tratarea bolilor. De asemenea, societățile au nevoie să investească în dispozitive și infrastructură care să asigure o bună mobilitate seniorilor, să reducă barierele care ar putea împiedica persoanele în vârstă să participe la activitățile sociale, să poată beneficia de noile inovații tehnologice, să aibă acces la servicii de livrare rapidă a hranei etc. Spre exemplu, prin intermediul *Internet of Things*, putem vorbi despre oportunități pentru cei în vârstă de a rămâne mai mult timp să locuiască în propriile case, de a duce o viață independentă, în care își pot monitoriza permanent starea de sănătate și pot să acționeze preventiv la apariția unei probleme. Alte posibilități pentru a răspunde nevoilor de prevenție pentru persoanele în vârstă sunt cele legate de *mobile health applications* – aplicații care monitorizează semnalele vitale ale indivizilor (ex. pulsul, tensiunea arterială), dar și noile dispozitive din sfera roboticii care ar putea să susțină vârstnicii în activitățile casnice (ex. prepararea hranei).

Ministerul persoanelor în vârstă

Un alt aspect care ar putea să se adreseze nevoilor unei populații vârstnice în continuă creștere este acela de derula schimbări în structurile de guvernare (locale, naționale, transnaționale). Problematika *silver economy* ar putea fi abordată de un minister care să aibă în centrul preocupărilor persoanele în vârstă din societatea respectivă. *Global Network of Associations & Networks: Retirees Developing Silver Economy* ar putea ajuta, în fiecare țară, la constituirea unui asemenea minister și la organizarea acestui minister astfel încât să corespundă nevoilor seniorilor din societatea respectivă.

Până în 2022, doar șapte țări (Australia, Canada, Irlanda, Malta, Nou Zeeland, Scoția și Țara Galilor) au un minister al persoanelor vârstnice. Ministrul, în aceste țări, este o persoană responsabilă cu implementarea politicilor care asigură diverse servicii specifice seniorilor: cum sunt serviciile de sănătate și îngrijire și servicii care țin de siguranța seniorilor. De asemenea, ministrul desemnat reprezintă vârstnicii și interesele vârstnicilor la nivelul guvernului. Astfel, rolul ministrului este acela de a se asigura că miniștrii celorlalte cabinete (din celelalte ministere) au în vedere vârstnicii atunci elaborează politici guvernamentale care urmează să fie implementate. În special nevoile seniorilor trebuie să fie urmărite în politicile care vizează sănătatea, afacerile interne, industria, mediul, educația și transportul. Seniorii trebuie să aibă practic o voce în politicile publice de la nivelul fiecărui minister.

Ministrul desemnat pentru acest minister, al vârstnicilor, trebuie să susțină politicile și programele care se subsumează termenului de *silver economy* și să aibă o abordare holistă a îmbătrânirii populației și a oportunităților și provocărilor care însoțesc procesul de

îmbătrânire. Spre exemplu, una dintre provocările cărora ar trebui să le facă față un asemenea minister este aceea de a pune inițiative educaționale pentru seniori, care să genereze creșterea implicării acestora în acțiuni civice cum ar fi petițiile, referendumurile. O altă provocare este cea legată de implicarea seniorilor în sectoarele de activitate nou create (cele care presupun utilizarea noilor tehnologii) și de a urmări creșterea produsului intern brut, ca urmare a dezvoltării *silver economy*. O provocare deloc de neglijat este aceea de a derula acțiuni de prevenție în domeniul sănătății care să aibă impact asupra mobilității seniorilor și a serviciilor care se adresează persoanelor în vârstă cu dizabilități.

Consiliul Seniorilor

Pentru a coordona activitățile guvernamentale la nivel local și național, cele legate de *silver economy*, este nevoie de un organism interguvernamental, un consiliu/ forum al seniorilor care va asigura un rol de liant între diferite organisme administrative, va împărtăși informații, va avea un rol consultativ, va aduce în discuție aspecte legate de viața și nevoile seniorilor, se va implica în proiecte cheie ale instituțiilor locale și naționale cu atribuții în zona *silver economy*.

Consiliul Seniorilor este astfel un organism consultativ, atașat ministerului persoanelor vârstnice sau Parlamentului. Scopul acestui organism este să participe la luarea deciziilor care privesc viața și bunăstarea persoanelor în vârstă. La nivel local, consiliul poate susține luarea de decizii pe baza unor informații relevante, care țin seama de nevoile vârstnicilor din localitate și de o alocare mai bună a resurselor.

Cele mai importante obiective ale Consiliului Seniorilor sunt: determinarea nevoilor specifice ale seniorilor; promovarea și implementarea activităților și proiectelor care au în vedere bunăstarea seniorilor; consilierea guvernelor în aspecte ce privesc bunăstarea persoanelor în vârstă; menținerea comunicării între organismele guvernamentale și seniori; stabilirea și menținerea contactelor cu organizații care derulează activități similare în țara respectivă (activități care privesc bunăstarea persoanelor în vârstă).

Se așteaptă o creștere a influenței Consiliului Seniorilor în următorii ani, având în vedere îmbătrânirea populației și a faptului că persoanele în vârstă vor deveni o parte semnificativă a electoratului. Consiliul Seniorilor poate fi un organism care oferă un ghid pentru dezvoltarea *silver economy*, în fiecare țară, în acord cu nevoile specifice și așteptările persoanelor vârstnice. Un asemenea consiliu trebuie să promoveze o viziune centrată pe vârstnici a politicilor publice.

Semnatarii acestei *position paper* se angajează să realizeze următoarele:

- Să disemineze această *position paper* către organizațiile locale relevante
- Să participe la campanii care să contribuie la realizarea obiectivelor descrise
- Să încurajeze colaborarea între organisme din mai multe țări, inclusiv colaborarea virtuală
- Să promoveze activitățile rețelei și să asigure creșterea numărului de membri
- Să publice rezultatele acțiunilor care susțin obiectivele formulate în *position paper* și să sugereze noi activități pe baza experienței acumulate